

PSI

Projektna naloga pri izbirnem predmetu-urejanje besedil

UVOD

Za to temo sem se odločila, ker imam rada pse. Na svetu je veliko različnih vrst psov. Dolgo časa sem razmišljala katero temo bi izbrala. Od vseh tem, ki sem se jih spomnila mi je bila tema o psih najbolj zanimiva, ker so psi res tako prikupni zato sem si izbrala to temo. In tudi moje najljubše živali so psi. Tudi sama sem imela doma psa, ki je bil mešanec med samojedom in nemškim ovčarjem, a smo ga dali usmrtiti, zaradi starosti. Imela bom tri podnaslove to so: nega psa, pes na potovanju in zanimivosti – pasji slovarček. Upam da si boste z veseljem ogledali mojo seminarsko nalogo in še kaj novega izvedeli.

PASME PSOV

Poznamo veliko različnih pasem psov. Nekatere vam bom predstavila.

Kraški ovčar:

Izvor: Slovenija

Služi: Za čuvaja drobnice, lastnine ljudi, predvsem pa za vdanega prijatelja.

Življenjska doba: Do 15 let, povprečno 12 let.

Barva: Železno siva.

Videz: Srednje velik, močan in ima bogato dlako. Je mišičast pastirski pes

Teža: Pes: 30 - 40 kg, psica: 25 - 30 kg.

Višina: Pes: 55 - 60 cm, psica: 52 - 56 cm.

Velikost: Srednja.

Šolanje: Da, vendar ne z načinom šolanja službenih psov.

Odnos do otrok: Zelo zaščitniški in vdani prijatelj.

Domače okolje: V pesjaku, vendar se dobro počuti tudi v stanovanju.

Zdravje: Lahko rečemo, da je to zdrava pasma.

Karakter: Umirjen, dobrodušen, po potrebi pogumen, vdan svojemu lastniku.

Airedalski terier:

Izvor: Velika britanija.

Služi: Je zelo vsestranski pes, na razstavah je zelo priljubljen in opazen.

Življenska doba: 14 let.

Barva: Črna ali »grezzle« po telesu, v obliki sedla in majhna bela lisa na prsih.

Videz: Največji terier – kralj terierjev.

Teža: približno 20 kg

Višina: Pes: 58 – 61cm, psica: 56 – 58 cm.

Velikost: Srednja.

Šolanje: To je pasma, ki želi osrečiti svojega lastnika.

Primerno učenje – način, ki ni dolgočasen za psa. Je prilagodljiv.

Odnos do otrok: Odličen družinski pes, ki je potrpežljiv z otroki.

Domače okolje: Ob ustrezni aktivnosti (redni sprehodi in rekreacija psa) lahko živi tudi v stanovanju.

Karakter: Ni agresiven, je stabilen in neustrašen, zelo dostojanstven, plemenit.

Dolgodlaki škotski ovčar:

Izvor: Škotska.

Življenjska doba: 10 – 15 let.

Barva: Soboljeva (od zlate do temno mahagoni), tribarvna (črn plašč z rjavimi lisami na prehodu med črno in belo barvo), modro marmorirana (srebrno modra z nepravilnimi črnimi packami). Vse tri barvne različice imajo bele oznake: oprsje, šape in noge, konico repa in zaželjeno še bel ovratnik.

Videz: Že na prvi pogled je zelo lep pes, imponanten, ima dolgo dlako.

Teža: Pes: 20 – 29 kg, psica 18 – 25 kg.

Višina: Pes: 63,5 – 68,5 cm.

Velikost: Srednja do velika.

Šolanje: Je zelo pomemben za šolanje raznih disciplin, je poslušen.

Odnos do otrok: Izredno ljubeč do otrok, pa se umakne. pregrobim. Otrokom

Domače okolje:

Dobro se počuti v mestu in na vasi.

Zdravje: Zelo

zdrava pasma, ki ob pravilni negi nima posebnih bolezni.

Karakter: Ljubeč, zanesljiv, zvest.

Angleški buldog:

Izvor: Antični tibetanski molosi.

Življenjska doba: 8 – 10 let.

Barva: Rjava, bela, tigrasta.

Videz: Dokaj nizek in močno okostje.

Teža: Pes: 24 – 25 kg, psica: 22 – 23 kg.

Višina: Med 30 in 40 cm, standard je ne določa.

Velikost: Majhna.

Šolanje: Nima zmožnosti šolanja.

Odnos do otrok: Visok. V Angliji ga poimenujejo tudi »nurse dog« (varuška).

Domače okolje: Lahko živi v izolirani pasji uti, drugače pa je predvsem hišni pes.

Zdravje: Motnje z dihanjem, zaradi kratkih dihalnih poti.

Karakter: Dobrovoljen, prijateljski, ljubeč.

Dolgodlaki jazbečar:

Izvor: Nemčija, 20. stoletje.

Življenjska doba: 14 – 17 let.

Barva: Črna, mahagoni, dovoljeni tudi posamezni prameni.

Videz: Ima dolgo svilnato dlako, ki je ob telesu daljša, po hrbtu pa krajša, ozka glava, dolg gobec, povešeni uhlji, ki jih pokriva dlaka, hrbet ima raven nad ledji (del hrbta, tik pod pasom ob ledvicah) malo vzbočen.

Teža: Ne več kot 9 kg.

Višina: Sorazmerna s težo.

Velikost: Pritlikava.

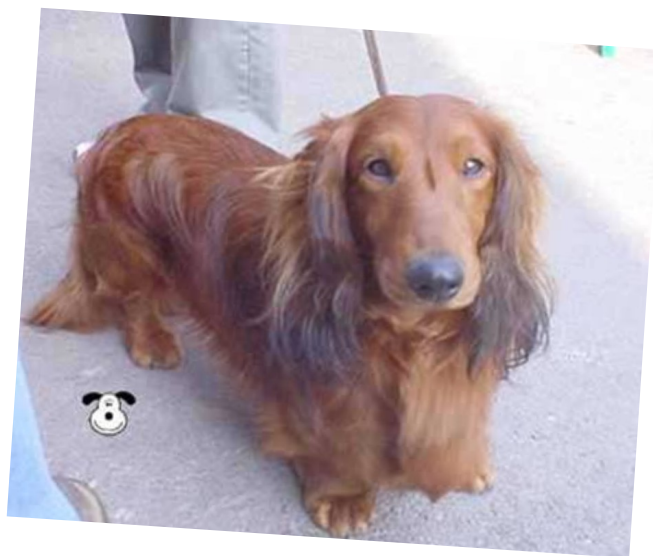
Šolanje: Primeren je za lov in kot spremljevalec.

Odnos do otrok: Da.

Domače okolje: Primeren za hišo z vrtom in tudi za blokovska stanovanja.

Zdravje: V starosti so možni problemi s hrbtenico.

Karakter: Ubogljiv, pogumen, učljiv, včasih trmast, prijazen, zelo dobro navezan na gospodarja in družino.

Samojed:

Izvor: Samojedi so zelo stara pasma psov iz Sibirije. Ime so dobili po Nomadskem ljudstvu Samojedov oz. Nenetov, s katerimi živijo še še danes. Večina modernih samojedov izvira iz psov, ki so jih pripeljali iz Rusije konec 19. stoletja. Samojede so uporabljali v vpregah pri raziskovanju Arktike in Antarktike. Samojed je bil prvo živo bitje, ki je stopilo na južni pol.

Življenjska doba: Povprečno od 12 – 14 let.

Barva: Bela.

Videz: Eleganten arktični špic. Daje vtis moči, ponosa in samozavesti. Značilnost pasme je smehljajoč izraz obraza.

Teža: 20 – 30 kg.

Višina: Pes: 51 - 56 cm, psica 46 - 51 cm.

Velikost: Srednja.

Šolanje: So učljivi, vendar se tudi kmalu naveličajo zato mora biti šolanje zanimivo in ne marajo veliko ponavljanj. Zelo uspešni tekmovalci v različnih pasjih športih, v Sloveniji pa smo imeli celo samojeda državnega prvaka v agilityu.

Odnos do otrok: So primerni družabniki otrokom. Radi se igrajo z njimi in niso pretirano občutljivi.

Domače okolje: Čeprav izvirajo iz severnih krajev, nimajo težav s toplim podnebjem. So zelo prilagodljivi, bel kožuh pa jih varuje tako pred mrazom kot pred sončno pripeko. Prav zaradi bele barve vročino lažje prenašajo. Lahko živijo v stanovanju ali na vrtu. Vsak dan potrebujejo izdaten sprehod in ne smejo se počutiti osamljene.

Zdravje: Ob pravilni oskrbi na splošno zdrava pasma.

Karakter: Vesel, živahen, igriv, ljubezniv in zna misliti s svojo glavo.

Hovawart:

Izvor: Nemčija, zelo stara pasma – srednji vek.

Življenjska doba: 13 – 15 let.

Barva: Zlato-rumen, črno-rjav ali črn.

Videz: Močan, srednje velik.

Teža: Pes: 30 – 40 kg, psica: 25-35 kg.

Višina: Pes: 63-70 cm, psica: 58-65 cm.

Velikost: Srednja do velika.

Šolanje: Zelo delovna pasma, ima zmožnost šolanja, z resnim šolanjem je treba začeti po dveh letih starosti.

Odnos do otrok: Velik ljubitelj otrok.

Domače okolje: Radi imajo ograjene vrtove, še rajši pa imajo če o skupaj z družino v stanovanju, njegov kožuh dobro prenaša mraz in vročino. Ker ima malo poddlake in se malo goli, je lahko tudi v stanovanju.

Zdravje: Nimajo problemov z zdravjem.

Karakter: Zamerljiv, samozavesten, pripaden družini, svojeglav, prijateljski, neagresiven

PES NA POTOVANJU

V avtomobilu: Večina psov se rada vozi z avtomobili, če pa se ne marajo voziti ga poskusite peljati na krajšo pot, ki mu bo zanimiva in tako vožnjo vsakič malo podaljšajte. Tako je možno, da se bo vaš pes vožnje navadil in bo z veseljem odšel z vami na morje in kamor boste želeli.

Vožnja naj bo varna: Že v začetku mladosti je treba psa navajati na vožnjo z avtomobilom. Tudi če je majhen in ljubek, mu nikar ne dovolite, da bi vam med vožnjo sedel v naročju in mu ne posvečate posebne pozornosti. Na izletih in po bližnji okolici mu ukažite naj bo tiho in ko uboga ga pohvalite. Varnejša vožnja bo če boste imeli psa v kletki. Ta možnost je odvisna od velikosti psa in kletke in priporočljiva, če je pes zelo živahen in rad moti voznika med vožnjo. Kupite pa lahko tudi zložljivo kletko, ki jo lahko zložite in pospravite v prtljažnik, ko je ne potrebujete več.

Priporočljivo je tudi, da kupite varnostne pasove za pse. Uporaba varnostnih pasov za pse: Pripnete jih tako kakor navadne varnostne pasove, na drugem koncu pa jih pripnite še na pasjo oprsnico.

Vaš pes sovraži avtomobil: Če se pes ni navajen voziti z avtomobilom, razen kadar gre k veterinarju, naj vas ne čudi če v vožnji ne bo najbolj užival. Poskusite zbuditi njegovo navdušenje s pogostejšimi vožnjami in pohvalami za lepo obnašanje-vozite ga na prijetne kraje, kot je na primer park.

Če je psu v avtomobilu rado slabo, naj vam veterinar predpiše zdravila.

STROKOVNJAKI PRIPOROČAJO: Pred potovanjem psa ne hranite, lahko pa mu daste bonbon ali kako drugo sladkarijo, razen čokolade!

OPOZORILO: Svež zrak je krasna stvar, vendar nikakor ne dovolite, da bi pes med vožnjo molil glavo skozi okno, saj lahko izpod mimovozečega avtomobila prileti kakšen okrušek in psa zadane v oko ali mu poškoduje smrček. Okno naj bo spuščeno le toliko, da bo svež zrak ves čas dotekal, če vam to ustreza – več pa ne.

Na poti ne pozabite na redne postanke, saj so tako kot za vas pomembni tudi za psa. Pes se bo tako lahko olajšal. Ponudite mu svežo vodo in ga zaradi nepoznane okolice ne spuščajte iz vrvice.

NASVET: Če boste med potovanjem nekaj ur prebiti kje, kamor vaš pes ne more iti, morda lahko svojega ljubljjenčka pustite v krajevni veterinarski bolnišnici. Tako boste prepričani, da je vaš pes na varnem. Za ceno se lahko pogodite, mogoče pa vam omogočijo brezplačno varstvo.

Druga možnost pa je hotelska soba. Sicer ni prav pametno puščati psa samega v tuji sobi (v večini hotelov je to tako ali tako prepovedano), a lahko ga zaprete v kletko, seveda če ni bevskač. To pa je tudi dokaz, da je kletka eden najbolj vsestranskih delov pasje opreme.

Potovanje z letalom: Kljub temu, da so se včasih v tujem tisku pojavljale grozljive zgodbe, je resnica drugačna. Potovanje z letalom je za večino psov razmeroma varno. Tako bo tudi za vašega, če ste pripravljeni upoštevati pravila, potovanje pazljivo načrtovati in v korist ljubljence tudi na pravih mestih malce sitnariti.

Pes lahko v letalu potuje na dva načina:

- kakor tovor,
- kakor osebna prtljaga.

V obeh primerih ima pes malo prostora. Čeprav mu ne bo veliko udobneje, je vseeno bolje, če pes potuje z vami kot del osebne prtljage, v kabini, saj se boste lahko osebno pozanimali, če je z njim vse v redu.

NASVET: Nekateri letalske družbe majhne pse dovolijo prevažati v potniški kabini, če je kletka dovolj majhna, da gre pod sedež, pes pa ni težji kakor pet kilogramov. To pa je najboljši način, saj je pes ves čas pod vašim nadzorom. Druge letalske družbe pa psov v kabinah ne dovolijo. Zadevo se vam splača vnaprej preveriti.

Edini večji psi, ki jim letalski prevozniki dovolijo potovati v potniških kabinah, so spremljevalci invalidov.

Poskrbite za varno potovanje vašega ljubljence in bodite pazljivi na naslednje:

- ✿ Pogovorite se z uslužbenci. Nekateri letalski prevozniki sploh ne sprejemajo živali. Spet drugi jih sprejemajo le določeno število, saj je v zapečatenem prostoru za prtljago na voljo le določena količina zraka. Priporočljivo: vprašajte, kdaj in kam morate pripeljati psa in kakšne dokumente bodo zahtevali – najverjetneje potrdilo o zdravstvenem stanju in cepljenju.
- ✿ Prepričajte se, da je pes zdrav in da nima težav z dihanjem. Pasma, z »zmečkanimi« gobčki (boksarji, buldogi in mopsi) v najboljšem primeru na letalu težje diha, potovalni stres pa utegne biti za njih prevelik.
- ✿ Prepričajte se, da pes potuje v pravi kletki, ki mora biti opremljena s telefonsko številko, na katero ste dosegljivi. Domača številka na žalost ne bo pomagala, ker vas med potovanjem pač ne bo doma. Pasja kletka mora biti dovolj velika, da pes lahko stoji in se v njej lahko obrne. Prepričajte se, da so ključavnice kletke na svojih mestih in nepoškodovane. Pes v kletki ne sme nositi ovratnice, saj se bi lahko v kaj ujela, zato mu okrog vratu obesite elastiko, na katero pripnite značko.
- ✿ S psom ne hodite na potovanje v slabem vremenu ali takrat, ko je promet najpogostejši. Izogibajte se obdobjem, ko je potovalna sezona na vrhuncu. Prepričajte se, da temperature v mestih, kjer bo letalo pristalo ne bodo previsoke ali prenizke. Čez poletje so primernejši nočni leti, pozimi pa velja nasprotno.
- ✿ Kadarkoli je mogoče, letite skupaj s psom. Najlažje vam bo, če boste na istem letalu kot vaš pes.
- ✿ Poskusite najti direkten let. Če to ni mogoče, izberite letalo, ki bo imelo najmanj postankov. Največ nesreč se namreč zgodi na tleh, ko so psi prepuščeni samim sebi na vroči letališki stezi ali v zadušljivih kabinah za prtljago. Pri direktnih letih te nevarnosti ni, če je postankov malo pa je pes vsaj manj časa na tleh.

- ✿ Ne pozabite! Življenje psa je odvisno od pozornosti osebja. Večina uslužbencev je zelo skrbna in odlična, vendar se zgodijo tudi napake. Pripravite se, da boste osebje tako dolgo gnjavili, dokler vam ne potrdijo, da je pes na letalu. Če pes potuje sam, se

pogovorite z osebjem, ki skrbi za tovor, na vsakem letališču, ki ga bo ljubljencek obiskal. Bodite vljudni in vztrajni, ne zadovoljite se z odgovorom, kot je na primer ta: »Prepričan sem, da je s psom vse v redu. Ali vam lahko ponudim nekaj slastnih čokoladnih bonbonov?« Osebje prisilite, da preveri, kako je s psom in vam poroča.

OPOZORILO: Ponavadi je bolje, če pes pred letom ne dobi pomirjeval. Njegovo telo bo lažje sprejelo izziv veliki višine in omejene količine kisika, če ne bo pod vplivom pomirjeval. Morda pa je vaš ljubljencek izjema. O tem naj odloči veterinar.

ZANIMIVOSTI – PASJI SLOVARČEK

	IZRAZI	POMEN
A	agresivnost	napadalnost psa, ki je lahko pozitivna, če je pravilno usmerjena
	albinizem	pomanjkanje pigmenta melanina, ki povzroča belo dlako in svetlo rdeče oči
	ankilostome	krvosesne gliste, v črevesju
	anus	zadnjik
	askaridiazia	glstavost
B	blazinica	Podložena koža, na podplatih
Č	čistopasemski	Psi, katerih starši so pripadli isti pasmi in niso mešanega porekla
	čokat pes	Močen, kratkega telesa, kratkih nog in trden pes
D	dedna bolezen	Bolezen, ki se skozi rodove prenaša na potomce
	dermatitis	Vnetje kože
	Displazija kolčnega sklepa	Dedno stanje, pri nekaterih pasmah, ki povzročajo šepavost
	divji pes	Nevzgojen, neudomačen pes, ki prosto živi v divjini
	dvojni plašč	sestavljen iz vrhnje plasti trše vodoodporne dlake in iz mehke tanke plasti podlanke
E	eklampsija	Pomanjkanje kalcija, pogosto pri psicah, ki dojijo
G	garje	Drobni zajedavci, ki se psu zarijejo v kožo in povzročajo kronično izpadanje dlake, srbež in vnetje
	gliste	Zajedavci, ki živijo v prebavilih in se prehranjujejo s prebavljeno hrano, lahko povzročijo drisko
	gonitev	Obdobje, med katerim se psica spolno odziva na samce, imenujemo tudi – pojatev
	grahasta dlaka	Neenakomerne lise na svetlejši podlagi na dlaki, značilno za jazbečarje
H	hod	Način pasjega premikanja
I	incest	Parjenje čistopasemskih psov, ki so v ožjem sorodstvu
K	karantenski čas	doba, v kateri morajo živali pri vstopu v določeno državo (na primer Veliko Britanijo, Avstralijo, Novo Zelandijo...) preživeti v osami, da bi s tem preprečili prenašanje stekline
	kastracija	Kirurška odstranitev mod (spolnih žlez), s čimer se prepreči razplod
	kleščasti ugriz	Prileganje zgornje in spodnje čeljusti, ne da bi zgornji sekalci prekrivali spodnje

	kondicija	Telesna pripravljenost psa
	konstitucija	Oblikovanost telesa pri psu
	kožna guba	ohlapna koža, ki psom nekaterih pasem visi pod grlom, viseče mesnate ustnice (buldogi, mopsi...)
	Krdelo	Neurejena manjša skupina psov
	krovna dlaka	dlaka, ki raste prek podlanke
L	leglo	Mladiči, rojeni pri eni kotitvi, velikost legla je odvisna od posamezne pasme psa
	linijska vzreja	parjenje psov, ki so v bližnjem ali daljnem sorodstvu
	lisa	Odebeljena proga, ki poteka med očesoma
M	malokluzija	Nepravilen ugriz
	mastitis	Vnetje seskov
	mešanec	pes neznanega porekla, katerega starši so pripadniki različnih pasem in brez rodovnika
	modra dlaka	siva barva dlake, od skrilasto sive do blede modrikaste sive
N	nadgrajenost	zadnji del trupa je višji od prednjega
	naježena dlaka	dolga dlaka na pasjem hrbtu, ki se postavi pokonci, kadar pes čuti jezo ali strah
O	obrezati	kirurško odstraniti del uhljev, ki po tem posegu stojijo pokonci
	odstavljanje	postopno spreminjanje mladičevega jedilnika, pri čemer materino mleko zamenjujemo s trdo hrano
P	paritev	parjenje psov, ki so pripadniki iste pasme, vendar ne v bližnjem sorodstvu

	pasemski prvak	naslov, ki ga podelijo najboljšemu pripadniku posamezne pasme
	pasja kuga	nalezljiva virusna bolezen, če je ne zdravimo, lahko pes zaradi nje umre
	pasja razstava	razstava psov, na kateri sodniki ocenjujejo zunanost psov po določenih pasemskih standardov
	pasji hotel	zavod, ki ponuja oskrbo za pse, medtem ko so njihovi lastniki odsotni
	"pasji krožnik"	lijak iz plastike ali kartona, ki ga psu nadenemo okrog vratu, z njim preprečimo, da bi se dotikal ran ali šivov
	pasma	skupina čistokrvnih psov, katerih prirojene lastnosti se prenašajo iz roda v rod
	pes čuvaj	Pes, ki nam varuje lastnino
	pesjak	Prostor za prebivanje psa
	psica	pes ženskega spola, samica
	psiček	Pes, star manj kot eno leto
R	resice	šopi dolge, fine dlake na ušesih, nogah, repu in telesu
	rodovnik	dokument, ki vsebuje podatke o prednikih in kaže družinsko drevo
	rodovniški pes	čistopasemski pes, ki je bil ob skotitvi evidentiran na kinološki zvezi in mu je le-ta izdala rodovnik
	rožnati smrček	Smrček svetle barve
S	samica	psička, ki ima mladičke
	sekalci	majhni zgornji in spodnji sprednji zobje, ki se uporabljajo za grizenje
	skočni sklep	osrednji, zadnji sklep na zadnji nogi
	skopljenec	samec ali samica, pri katerem so kirurško odstranjeni razmnoževalni organi in je nezmožen imeti potomce
	steklina	smrtno nevarna bolezen, ki napade živčevje, navadno se prenaša z ugrizom ali stikom z okuženo živaljo
Š	ščene	pes staršev nečistih pasem
T	terierji	mali psi, ki jih je človek prvotno vzrejal za lovske pse
	teritorij	območje, ki ga ima pes za svojega - navadno hišo in vrt - in ga je pripravljen braniti pred vsiljivci
	trakulja	črevesni zajedavec, ki se prehranjuje s hrano, ki jo je pes použil in delno že prebavil
	tretja veka	tanka veka, ki jo je včasih mogoče videti v kotičku pasjega očesa
U	ugriz	stanje zgornjih in spodnjih zob pri psu, kadar ima zaprt gobec
	ušesne pršice	drobni zajedavci, ki živijo v sluhovodu in povzročajo vzdraženost
	uši	zajedavci, ki sesajo kri, če psa uši hudo napadejo, mu lahko povzročijo anemijo

V	viher	najvišja točka psa na plečih (med obema plečnicama), kjer merimo višino psa
	viseče ustnice	dolge zgornje ustnice, ki visijo navzdol, značilne za pse krvosledce
	vrhnja dlaka	krovna ali primarna dlaka
	vrvnata dlaka	dolgodlaki kožuh, dlaka je prepletena v posamezne svaljke kot vrv, taki so komondorji
	vzrejno dovoljenje	dokument, ki ga dobi pes, ki ustreza standardom tako glede na svoj videz kot po naravni zasnovi, seveda glede na značilnosti pasme, ki ji pripada
Z	zajčje šape	dolge šape z iztegnjenimi prsti
	zarod	psički, ki se isti materi skotijo ob istem času
	zavijanje	zavijajoč glas, s katerim se oglašajo lovski psi med lovom
	zdravstveno stanje	trenutno fizično in duševno zdravje psa
	žimasta dlaka	trda krovna dlaka

Zahvala:

Zahvaljujem se učiteljici B.N., ki nas je pri izbirnem predmetu UBE (urejanje besedil) veliko naučila in nam pomagala, če kaj nismo znali.